



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

73

Hely

Idő

1921

Személy

Szerző:

Cím: *A magyar szobrászat válsága*

Forrás:

Magyarország

Bp.
(Hely)

1921. 9. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

A magyar szobrászat válsága

Nincs megrendelő, nincs munka — Hol a megoldás? — Profán kezekre került a hősök emlékének megőrkötése — A főváros és a temető művészete — A templomok berendezése — Miskolc mellett új mészkötelepet fedeztek fel

Budapest, augusztus 31.

(A Magyarország tudósítójától.) Aki figyelemmel kíséri a külföldi képzőművészeti kiállításokat, akár úgy, hogy alkalma volt személyesen megtekinteni őket, akár pedig úgy, hogy a kiállított tárgyokról készült fotografiákat nézi át: ha tud e fotografiákból olvasni, megállapíthatja, hogy a külföld képzőművészete nem áll magasabb nívón a magyar képzőművészetenél. Nemcsak festőink, hanem szobrászaink között is nagy számban vannak olyan tehetségek, akik a siker minden reményében bátran felvehetik a versenyt például a francia szobrászat mai képviselőivel.

Ha azonban összehasonlítjuk a külföldi képzőművészek helyzetét a magyarokéval, szomorú eredményre jutunk.

A magyar szobrászok igen súlyos napokat élnek most.

Nincs keresetük. Nincs megrendelőjük, az alkotásra szomjuhozó tehetségeik télen állnak és kétségbeesve néznek a jövő elé.

Kint jártunk a százados-uti művésztelepen, ebből az alkalomból írjuk e sorokat. A százados-uti kis tisztviselő-házak között tíz esztendő óta él és dolgozik ez a művésztelep, amelyről a magyar közönség még mindig alig vesz tudomást. A telep művészei általában már túlépték a negyvenedik esztendőt, sokan vannak közülök, akiknek a fejét már megérintette az ötvenes évek dere. A közönség még mindig úgy emlegeti őket, mint ifjú tehetségeket, akik egy szebb jövődőt dolgoznak és beírják a ma szűkös és keserű kenyérével. Pedig vannak már köztük olyanok is, akik lealább

anyagban tizszer annyit dolgoztak fel, mint bármely régi szobrász.

Mit lehetne tenni a magyar szobrászokért? Hogyan lehetne segíteni azon a rettenetes anyagi és erkölcsi válságon, amellyel a magyar szobrászat most megküzdeni kénytelen? Ezzel a kérdéssel fordultunk a művésztelep szobrászaihoz, akiknek egyik szószólója a következőkben fejtette ki a magyar szobrászok keserűségeit, álláspontját én minden tekintetben megszivlelendő terveit.

— A világháboruban elesett hősök emlékének megőrkötésére — mondotta — megalakult annak idején egy bizottság,

a Hősök Emlékét Megőrkötő Országos Bizottság.

E bizottság célja az volt, hogy az elesett hősök emlékéit méltó művészi kezekkel kell megőrkötetni és nem szabad e fontos munkát profán emberekre bízni. 1918-ban alakult meg ez a bizottság. Erdemes működést fejtettek ki benne, de aztán jött a forradalom és a kommunis s a bizottság kénytelen volt működését beszüntetni. Az ország majd minden falujában és községében összegyűlt egy bizonyos összeg az emlékművek felállítására. Átlagosan 20—20.000 koronára tehető az az összeg, amely számottevő pénz volt annak idején, valutánk leromlása folytán azonban ma már oly kevés, hogy alig lehet belőle valamit csinálni. És ma az a szomorú helyzet állott elő, hogy a falu egyrészt elfeledte a nemes intenciója terveket s nem hajlandó tovább gyűjteni, másrészt pedig a falu felhasználja a művek elkészítésére azokat a profán embereket, akik bármi kis összegért hailandók művészietlen munkára. Mi te-

hetetlenül állunk ezzel a folyamattal szemben. Ha tőlünk megrendelnek valamit, három-négy méter magas, széles, márvány- vagy gránit-emléket kérnek s ma, amikor

egy köbméter kő 50.000 koronába kerül, még a terméskő is többbe van, mint amennyit az egész emlékmű elkészítésére felajánlanak nekünk. A falu mai vezetőiből teljesen hiányzik a művészi ízlés. Most nemrég elment a falvakhoz és községekhez egy belügyminiszteri leirat, amely megtiltja az összegyűlt pénzeknek profán módon való felhasználását és arra kötelezi a vezetőket, hogy a terveket kivitelük előtt mutassák be az országos bizottságnak. Am nem hederítenek rá. Ezt a kérdést kellene forszírozni: művészek kezére kellene juttatni az emlékművek megalkotását.

Másik fontos kérdés a temető művészete.

A mi temetőink ugyszólván teljesen érdektelenek. Nincsen bennük semmi poézis. Tele vannak azzal a svéd, sima, fekete gránittal, amely teljesen művészietlen és amelyből semmit sem lehet csinálni. Ez a svéd gránit, amelyből kész árukkal ársztották el az országot, az utóbbi időben megfojtotta a magyar szobrászatot és kőfaragó ipart. Most újabb kiadott a kereskedelmi miniszter egy rendeletet, amely megtiltotta e svéd kész áruknak a behozatalát. Mi, szobrászok, rëndkívül helyeseljük ezt a rendeletet, maga a rendelet azonban még nem elég. A baj egy tekintélyes része magában a közönségben van, amely oly naiv, hogy mindig szép, fekete piramist keres és ezért minden pénzt megad.

— A székesfővárosnak arra az álláspontra kellene helyezkednie, hogy a budapesti, főképen a Kerepesi-temetőbe csak művészi becsű síremléket lehessen állítani. A fővárosnak ki kellene mondania, hogy nem 30—60 évre, hanem örök időre adja azt a sírhelyet, amelyre valóban művészi értékű emléket állítanak. Ez ösztönözné a közönséget és többé-kevésbé kényszerítené is a művészet fel-

— Budapesti hírlap, 1921. augusztus 31.

keresésére. Sajnos, a svéd gyárosok meglehetősen tiltakoznak a kereskedelmi minisztérium rendelete ellen.

Ha kénytelenek leszünk engedni, úgy itt az egész szobrászat és az egész kőfaragó-ipar elpusztul.

Jönnek kész dolgokkal a német ágensek és felhabzsolják a szükségletet. Amit elősegít az is, hogy Hegedűs adót vetett ki a 25.000 koronánál drágább síremlékekre.

— Minden országnak a kulturája legpontosabban a temetőiben és templomokban mutatkozik meg. Amilyen művészietlenek a temetőink, sajnós nem egy helyen épp oly elhanyagoltak a templomaink is. Az egyházművészet terén súlyos sérelem érte és éri állandóan a magyar művészetet. Aránylag a ritkább esetek közé tartozik az, hogy egy freskó megfestésével megbiznak egy-egy magyar festőt. Tirolban, de főképp Münchenben régóta vállalatok vannak, amelyek a szobroktól a miseruháig minden egyházi kelléket elkészítenek:

ezt a gyári árut, amely teljesen izléstelen, sablonos portéka, hozatják igen sok esetben hazánkba és templomainkba.

Rengeteg nagy összegek mennek ki ily módon a külföldre, pedig a magyar művészek elsőrendű dolgokat tudnának produkálni, ha nem engednék be ezt a vásári portékát. Sőt kivitelünk is lehetne. Gyárat lehetne itt felállítani, melynek készítményei művészi becsűek lennének. Ha ez

megcsinálnák, sok magyar művészt tarthatnának vissza a kivándorlástól.

— Hivatalos helyen is mondták nekünk hogy nagyon nehéz ezen a bajon segíteni. Nem lehet megtiltani a behozatalt és nem lehet megadóztatni ezt a behozatalt.

Pedig súlyos behozatali vámost kellene kivetni rájuk,

hiszen az igazi művészet van hivatva kifejezni az Istenség magasztosságát.

— Főpapjainknak elsőrendű kötelessége volna, hogy teljes erővel ápolják a templomokban a művészetet és ezzel az istenfélelem mellett jóizlésre is szoktassák a népet.

Ha már ily kicsiny most ez az ország, akkor legalább legyen magyar.

Magyar legyen az utcán, az otthonában, a templomokban. Ha megérkezik ide az idegen, érezze, hogy magyar földre lépett és ne lássa mindenfelé Budapesten azt az internacionalizmust, amely csak rossz utánzata a nyugati életnek.

— Feldolgozásra való anyag elég van az országban, nem szorulunk a külföldre. Nincs szükség a karrarai márványra, amely egyébként sem bírja el éghajlatunkat. Itt a hárszti mészkő, itt a ruskicai márvány, mindkettő kitünő anyag.

Miskolc mellett pedig most fedeztek fel egy nagy mészkőtelepet,

melynek köve kitünően csiszolható és a legkényesebb követelményeket is kielégíti.